

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Теменужка Ганчева Тенева,

ШУ "Епископ Константин Преславски",

на материалите, представени за участие в конкурс

за заемане на академичната длъжност «**доцент**»

в катедра Предучилищна и начална училищна педагогика на
Тракийския университет, Стара Загора

по професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по ...**, научна специалност **Методика на обучението по български език и литература**

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр. 99 от 28 ноември 2023 г., и в сайта на Тракийския университет, Стара Загора за нуждите на катедра Предучилищна и начална училищна педагогика като единствен кандидат участва **д-р Десислава Илчева Сидерова**.

1. За кандидата:

Д-р Сидерова е дългогодишен асистент по методика на обучението по български език и литература в катедра Предучилищна и начална училищна педагогика, а от 2023 г – докторант по теория на възпитанието и дидактика към катедра Педагогически и социални науки. Другите ѝ квалификации като магистър по икономика от Стопанската академия в Свищов и по английски език за напреднали разширяват кръга от възможности за изследване и полагане на предучилищното и ранното училищно образование в съвременния социален контекст.

2. Представените материали за конкурса:

Десислава Сидерова е предоставила справка с наукометрични данни, отговарящи на изискванията за заемане на академичната длъжност «доцент». Публикациите ѝ обглеждат различни аспекти на

педагогическия разговор в предучилищен и начален етап – лингвистични, литературоведски, интегративни, метакогнитивни. Концептите за текстоцентризма, за холистизма на образователния дискурс в детската градина и интервала 1. – 4. клас, за интеркултурното, психологически и социално обосновано обучение на най-малките са едни от най-съответните за съвременната ситуация инструменти за подпомагане ставането на личността с оглед на перспективите за реализацията ѝ в технократичната многопластовост на утрешния ден.

Лично за мен интерес предизвика темата за «самостоятелното задаване на въпроси към литературната творба» (7.1), тъй като аз също се занимавам със спецификата на питането в урока по литература, насочено към търсенето и откриването на смисъла в художествения текст¹. Много ми е на сърце и интермедирането на литературата с музиката, както и с всички останали изкуства, съотнасянето на фолклора с художествеността като аспект от интеркултурното образование. Подкрепям силния прагматичен акцент във всички трудове на Сидерова, тъй като във времето на «приложенията» използването на наученото, предимството на «моженето» пред «знаенето» е определящо за себезаявяването на индивида в «мрежата от отношения с другите» (по Х. Аренд).

Що се отнася до хабилитационния труд **Метакогнитивни стратегии към предучилищното образование по български език и литература** обаче имам сериозни несъгласия. Трудът не отговаря на структурните и съдържателните изисквания към жанра на монографията – да изследва самостоятелно и задълбочено значим проблем от определена научна област. Проблемът за метакогницията е достатъчно сериозен за подобно изследване, но не е представен задълбочено и достатъчно научно. Цялата структура е обърната – теоретичната част е изнесена чак в Трета глава и не може да се приеме като задоволителна с 8 страници само тезисно представяне на метакогнитивните стратегии. Липсва уточняване на понятийния

---

¹ Тенева, Т. За питането в урока по литература. Сп. Български език и литература, 2018/5, 571-587

апарат, проявленията на метакогноцията се употребяват без достатъчна подкрепа от авторитети, които са ги дефинирали. Първа глава е предимно описваща опит, който е полезен за студентите, но без методическа концепция за рефлексивния метод като проява на осъзнатост/метакогниция и изхождащите от нея цели, увисва само като конкретни примери. Пак поради липса на теоретична рамка Втората глава не отграничава ясно рефлексивността на студентите от тази на децата-обект на въздействията им. Дори формално се получава объркване от ползването на „точки“ по-навътре и по-навън в реда за отделяне на отделните етапи и дейности.

Обемът на „монографията“ е незадоволителен – количеството от 118 страници на основното изложение не е реален, тъй като голяма част от първа глава е в табличен вид, който стеснява текста. 25 източника също не са убедителна подкрепа за изследване от такъв порядък. Анкетата в приложението, която не е аргументирана като метакогнитивен акт, има редица недостатъци – ненужно голям брой въпроси, някои от които са сходни, а не става ясно каква е причината за варирането им (напр. 22, 23 и 24); други не са логични като формулировка (43 може да пита за самооценката на студента, но не може да я налага с „трябва“). В цялата работа има оставени доста грешки: – литературоведски: при работа с авторската приказка „Пиленце и патенце“ на Владимир Сутеев се казва, че жанрът е епически (вярно), но се коментира като фолклорна приказка, като на финала дори се поставя въпрос за продължението ѝ (недопустимо за авторски текст); в процеса на разговора някои от въпросите налагат готови отговори, което ги обезсмисля; – граматически: най-вече неправилно членуване; – технически.

3. Процедурни несъответствия:

Проучването на документацията за конкурса откри някои смущаващи разминавания със законовите разпоредби:

– В Закона за развитието на академичния състав в РБългария, раздел III **Условия и ред за заемане на академичната длъжност "доцент"** е казано, че *„Кандидатите за заемане на академичната длъжност "доцент" трябва да отговарят на следните условия:1. (доп. – ДВ, бр. 30 от 2018 г. , в сила от 4.05.2018 г.) да са придобили образователна и*

научна степен "доктор", която за специалностите от регулираните професии трябва да бъде от същата специалност" – Сидерова е защитила ОНС „доктор” по „теория на възпитанието и дидактика” (1.2.), а кандидаства за академично звание „доцент” в специалност методика на обучението по български език и литература (1.3.);

– При приемане на документи за участие в конкурса е задължително представяне на диплома за ОНС „доктор”, служебната бележка не е валиден документ (очевидно обаче не е било възможно получаването ѝ в рамките на един ден, каквото е отстоянието между защитата и последния ден от времето за подаване на документи);

– Двете основни публикации: хабилитационният труд и монографията по дисертацията на Сидерова не са били издадени в момента на подаване на документите – на каталожната страница на Народна библиотека е отбелязано, че се „очаква издаване на 29.02.2024”², нещо, което и до сега не е потвърдено.

4. За приносните моменти:

Петте направления, в които са изведени приносите, всъщност са само 1. и 2., а останалите са техни по-частни аспекти. В дефинирането им също има несъобразяване с мисленето за научния принос като концептуално нововъведение, откритие, допълнение, променящо съществуващото мислене за научен обект, област, както и практическата му приложимост. Тази част от документацията се нуждае от редактиране.

5. Заключение:

Предложената за участие в конкурса продукция на д-р Десислава Сидерова притежава научни и практико-приложни качества, но несъответствието с монографичния жанр на заявения като хабилитационен труд на кандидата и допуснатите отклонения от законовите критерии за придобиване на академичната длъжност „доцент” мотивира като **неоснователно** присъждането ѝ в настоящата ситуация.

28 март 2024

проф. д-р Т. Тенева

---

² <http://booksinprint.bg/Publication/Details/9080ac09-052f-4a26-8af6-460a467776db>;
<http://booksinprint.bg/Publication/Details/68464d0e-1a4d-43b8-9c5f-e1ea12ce4a27>

